

Konferencje, recenzje, informacje

***Kompetencje interpersonalne
w pracy współczesnego nauczyciela,***
red. S.T. Kwiatkowski,
D. Walczak, Wydawnictwo
Akademii Pedagogiki Specjalnej,
Warszawa 2017, ss. 288.
ISBN 978-83-64953-76-7

W procesie dydaktyczno-wychowawczym zagadnienie kompetencji interpersonalnych odgrywa ważną rolę. Jest ono szczególnie ściśle związane z osobą nauczyciela, który w swej niełatwej działalności winien sprostać stawianym współcześnie przed nim wymaganiom. Jego praca z uczniami, ale także budowanie właściwych relacji wychowawczych z rodzicami, praca z innymi nauczycielami i przedstawicielami środowiska lokalnego opiera się głównie na interakcjach społecznych.

Zagadnienie kompetencji interpersonalnych nauczyciela zostało już dość obszernie opisane¹. We współczesnym

świecie ten temat jest jednak niezwykle aktualny, co ma związek z szybkimi i intensywnymi przemianami społecznymi, które zmuszają do głębszego rozpoznania tej problematyki oraz nieustannej

Z. Bartkowicz, M. Kowaluk, M. Samujło, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007; *Nauczyciel w świecie współczesnym*, red. B. Muchacka, M. Szymański, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2008; J. Baney, *Komunikacja interpersonalna*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2009; *Komunikacja werbalna nauczyciela i ucznia na lekcji*, M. Mądry-Kupiec, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2011; J. Madalińska-Michalak, R. Góralska, *Kompetencje emocjonalne nauczyciela*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2012; P. Petrie, *Komunikacja w pracy z dziećmi i młodzieżą: wprowadzenie do pedagogiki społecznej*, Wydawnictwo „Zysk i S-ka”, Poznań 2013; L. Kupaj, W. Krysa, *Kompetencje coachingowe nauczycieli: jak rozwijać potencjał ucznia w szkole*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2014; E. Przygońska, *Perswazja i manipulacja w pracy z uczniem*, Wydawnictwo „Adam Marszałek”, Toruń 2015; *Komunikowanie się w środowisku szkolnym i pozaszkolnym: nowe trendy i obszary*, red. M. Okrasa, W.J. Maliszewski, M. Fiedor, Wydawnictwo „Adam Marszałek” i Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Toruń – Lublin 2015; M. Wawrzak-Chodaczek, *Komunikacja interpersonalna i masowa: wybrane teorie i praktyki*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2017.

¹ Por. np.: W. Strychowski, J. Strykowska, J. Pielachowski, *Kompetencje nauczyciela szkoły współczesnej*, Wydawnictwo eMPI2, Poznań 2003; H. Retter, *Komunikacja codzienna w pedagogice*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005; *Nauczyciel kompetentny: terażniejszość i przeszłość*, red.

refleksji w tym zakresie. W tych obszarach działalności nauczyciela jest jeszcze wiele do wypracowania. Stąd w ten obszar tematyki badawczej wpisuje się również książka pod redakcją Stefana T. Kwiatkowskiego i Dominiki Walczak *Kompetencje interpersonalne w pracy współczesnego nauczyciela*, zawierająca siedemnaście artykułów.

Artykuł otwierający, autorstwa Agnieszki Cybal-Michalskiej, dotyczy prorozwojowości, która jest kategorią edukacyjną. Jest to tekst, w którym Autorka przedstawia wyniki badań własnych nad orientacjami prorozwojowymi studentów i adaptacją do zmieniających się warunków jako kontekstu konstruowania kariery. W drugim zaś tekście książki Dorota Jankowska omawia zagadnienie szkolnictwa wyższego w kontekście wpływu kultury konsumpcji. Kolejny artykuł to *Status społeczny nauczyciela a ideały pedagogiczne* autorstwa Janusza Gęsickiego. Autor sygnalizuje jedynie kierunki analiz i traktuje swój tekst jako przyczynek do dalszych dyskusji i badań.

Następny artykuł nosi tytuł: *Nauczyciel wspierany a realia pracy zawodowej*. Wanda Dróżka dokonuje w nim analizy wyników przeprowadzonych badań w zakresie problemów, trudności i potrzeb nauczycieli, aby na tej podstawie wyprowadzić wnioski w odniesieniu do poprawy jakości kształcenia i dalszego rozwoju zawodowego nauczycieli. W kolejnym artykule Dominika Walczak również odnosi się do zawodu nauczyciela, koncentrując się na aspektach jego prestiżu w kontekście budowania klimatu szkoły. Problematykę skoncentrowaną na etyce troski w pracy nauczyciela opisuje Joanna Madalińska-Michalak. Zaś tekst

Jolanty Szempruch *Wsparcie nauczyciela w komunikowaniu się z uczniem* dotyczy przebiegu procesu komunikowania się w pracy nauczyciela z uczniem.

Stefan T. Kwiatkowski podejmuje temat kształcenia społeczno-emocjonalnego w perspektywie rozwijania kluczowych kompetencji nauczycieli. Z kolei Karolina Malinowska podejmuje zagadnienie relacji nauczyciel–rodzic i wskazuje na czynniki, od których zależy ich jakość. Oliwia Dudkowska pisze na temat możliwości podniesienia kwalifikacji pedagogicznych wśród obecnych i przyszłych nauczycieli. Przykład budowania szkolnego zespołu przedstawia Wioletta Krzyżanowska.

O kompetencjach praktyczno-moralnych nauczyciela w kontekście kształtowania kultury pokoju pisze Agnieszka Piejka. Temat znaczenia autoportretu psychologicznego w kontekście wykonywania zawodu nauczyciela podejmuje Rafał Bodarski. Magdalena Piorunek i Iwona Werner natomiast prezentują wyniki badań dotyczących postrzegania swoich nauczycieli przez gimnazjalistów w perspektywie wspierania uczniów i nawiązywania mniej sformalizowanych relacji. Ten ważny temat, po przedstawieniu wyników badań, kończą krytyczne wnioski mające odniesienie praktyczne. Podobną kwestię podejmuje Urszula Jeruszka, która w swoim opracowaniu przedstawia metody nauczania, jakimi posługują się nauczyciele szkół zawodowych. Wyprowadza jednocześnie wniosek z przeprowadzonych badań o niewystarczającym poziomie kompetencji interpersonalnych badanych nauczycieli.

Ważny współcześnie problem podejmuje Jarosław Michalski, omawiając zagadnienie współpracy nauczycieli klas

integracyjnych w kontekście taktu pedagogicznego. Autor podkreśla konieczność kształtowania pozytywnego obrazu niepełnosprawności w przestrzeni społecznej. W działalności wychowawczej takt pedagogiczny jest niezwykle cenną wartością².

Ostatni tekst w książce, autorstwa Iwony Koniecznej i Katarzyny Smolińskiej, dotyczy kompetencji pedagoga specjalnego. Zawarte w nim zostały kierunki zmian w procesie kształcenia pedagogów specjalnych, celem zwiększenia ich efektywności w realizowaniu zadań dydaktyczno-wychowawczych.

Podsumowując całość omawianej pracy zbiorowej, należy stwierdzić, że treści w niej zawarte są bardzo aktualne, dotyczą bowiem ważnego składnika kapitału społecznego w czasach współczesnych, jakim są kompetencje interpersonalne. Stanowią one główny czynnik określający efektywność wychowania. W książce podkreślane jest ich kluczowe znaczenie w procesie dydaktyczno-wychowawczym.

Całość opracowania zasługuje na uwagę, ponieważ skłania do zamyślenia nad zamieszczonymi w niej wynikami badań odnośnie zjawiska kompetencji interpersonalnych nauczycieli. Poszczególne teksty skłaniają do pogłębionej refleksji nad stanem kompetencji zawodowych nauczycieli w Polsce. Całość opracowania uzmysławia konieczność wzmocnienia

wysiłków, szczególnie w perspektywie etyczno-moralnej, w procesie przygotowania i rozwoju zawodowego nauczycieli. W tym kontekście niezbędna jest troska o dobre przygotowanie osób, do obowiązków których należy pomoc rodzicom w wychowaniu dzieci.

Od strony formalnej, układu treści zawartej w niniejszej książce, należy podkreślić, że konstrukcja recenzowanego opracowania jest poprawna, poszczególne teksty są ułożone w logiczną całość. Należy jednocześnie stwierdzić, że książka pod redakcją Stefana T. Kwiatkowskiego i Dominiki Walczak jest dobrze przygotowanym opracowaniem interdyscyplinarnych tekstów i stanowi przyczynek do pogłębionej dyskusji nad zagadnieniem kompetencji interpersonalnych współczesnego nauczyciela.

Z wymienionych racji książka ta może służyć pomocą w refleksji naukowej, a jej adresatami mogą być nie tylko nauczyciele, pedagodzy, psychologowie, studenci pedagogiki czy psychologii, jak również innych kierunków społecznych i humanistycznych, ale także ci wszyscy, którzy są zainteresowani lub aktualnie zaangażowani w działalność dydaktyczno-wychowawczą, czy organizowanie takiej działalności. Warto zagłębić się w prezentowane przez Autorów treści w celu uzupełnienia wiedzy u tych, którzy podejmują podobną tematykę w swoich publikacjach, prowadzonych badaniach naukowych, jak i u tych, którzy podejmują działania dydaktyczne lub wychowawcze w praktyce, a także u tych wszystkich, którzy są zainteresowani tematyką kompetencji interpersonalnych.

² Por. J.F. Herbart, *Pedagogika ogólna wywieziona z celu wychowania*, Wydawnictwo Gebethner i Wolff, Warszawa 1912; H. Rowid, *Podstawy i zasady wychowania*, Wydawnictwo „Wspólna Sprawa”, Warszawa 1957; S. Baley, *Psychologia wychowawcza w zarysie*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1958; J. Michalski, *Rzecz o takcie pedagogicznym nauczyciela*, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2013.

Bibliografia

1. Baley S., *Psychologia wychowawcza w zarysie*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1958.
2. Baney J., *Komunikacja interpersonalna*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2009.
3. Herbart J.F., *Pedagogika ogólna wywiedziona z celu wychowania*, Wydawnictwo Gebethner i Wolff, Warszawa 1912.
4. *Komunikacja werbalna nauczyciela i ucznia na lekcji*, M. Mądry-Kupiec, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2011.
5. *Komunikowanie się w środowisku szkolnym i pozaszkolnym: nowe trendy i obszary*, red. M. Okrasa, W.J. Maliszewski, M. Fiedor, Wydawnictwo „Adam Marszałek” i Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Toruń – Lublin 2015.
6. Kupaj L., Krysa W., *Kompetencje coachingowe nauczycieli: jak rozwijać potencjał ucznia w szkole*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2014.
7. Madalińska-Michalak J., Góralska R., *Kompetencje emocjonalne nauczyciela*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2012.
8. *Nauczyciel kompetentny: terazniejszość i przyszłość*, red. Z. Bartkiewicz, M. Kowaluk, M. Samujło, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007.
9. *Nauczyciel w świecie współczesnym*, red. B. Muchacka, M. Szymański, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2008.
10. Petrie P., *Komunikacja w pracy z dziećmi i młodzieżą: wprowadzenie do pedagogiki społecznej*, Wydawnictwo „Zysk i S-ka”, Poznań 2013.
11. Przygońska E., *Perswazja i manipulacja w pracy z uczniem*, Wydawnictwo „Adam Marszałek”, Toruń 2015.
12. Retter H., *Komunikacja codzienna w pedagogice*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005.
13. Rowid H., *Podstawy i zasady wychowania*, Wydawnictwo „Wspólna Sprawa”, Warszawa 1957.
14. Strychowski W., Strykowska J., Pielachowski J., *Kompetencje nauczyciela szkoły współczesnej*, Wydawnictwo eMPI2, Poznań 2003.
15. Wawrzak-Chodaczek M., *Komunikacja interpersonalna i masowa: wybrane teorie i praktyki*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2017.
16. Michalski J., *Rzecz o takcie pedagogicznym nauczyciela*, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2013.

dr hab. Dariusz Adamczyk prof. UP
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

„Cyberprzestrzeń i światy wirtualne”

VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa

7 czerwca 2019 roku w gmachu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (APS) odbyła się VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Cyberprzestrzeń i światy wirtualne”, pod wymownym hasłem: „Człowiek w przestrzeni mediów cyfrowych – między wolnością a dramatem zniewolenia”.

Konferencja została zorganizowana przez Zakład Edukacji Medialnej Wydziału Nauk Pedagogicznych APS we współpracy z Wydziałem Pedagogicznym Uniwersytetu Rzeszowskiego, Naukową i Akademicką Siecią Komputerową – Państwowym Instytutem Badawczym pod honorowym patronatem JM Rektora APS Profesora dr. hab. Stefana Kwiatkowskiego. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był dr hab., prof. APS Maciej Tanaś.

Konferencję rozpoczęto sesją plenarną, którą uświetniły prelekcje dra Macieja Kozłowskiego, astronoma, współtwórcy polskiego Internetu, o początkach Internetu w Polsce oraz dra hab. inż., prof. AWSB Janusza Morbitzera z Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej, zwracającego uwagę na zagrożenie zniewoleniem internetu.

Dyskusje w równoległych sesjach panelowych toczyły się wokół problemów badawczych sformułowanych w zapowiedzi konferencji przez prof. Macieja Tanasia:

- *Jak wykorzystaliśmy daną nam technologiczną szansę?*
- *Czy w cyfrowym świecie agresji, politycznych kłótni prowadzonych przez boty i trolle, sztucznych kont w mediach społecznościowych, baniek informacyjnych i innych działań z bogatego katalogu internetowej manipulacji, istnieje jeszcze miejsce dla wolności myśli?*
- *Jak w sposób odpowiedzialny przygotować człowieka do świadomego, refleksyjnego korzystania z mediów elektronicznych i współtworzenia ich treści?*
- *Jak nauczyć go omijania tych pułapek, które zastawia na niego w cyberprze-*

strzeni drugi człowiek, ale i tych, które wynikają z jej cyfrowej ontologii? Jakie zadania stoją dziś przed edukacją medialną i jakie powinno być jej miejsce w procesie kształcenia?

Konferencji towarzyszyły również 3 warsztaty: *Burza mózgów w laboratorium innowacji, Warsztat wikipedysty* oraz *Karty dydaktyczne w planowaniu b-learningu. Koncepcja autorska.*

Małgorzata Szpilska
Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut
Technologii Eksploatacji

„Pedagogika i edukacja wobec kryzysu zaufania, wspólnotowości i autonomii” X Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny

Tegoroczny jubileuszowy – X Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny współorganizowało Polskie Towarzystwo Pedagogiczne, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej oraz Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego. Dyskurs naukowy toczył się w Warszawie, w dniach 18–20 września 2019 roku, w gościnnych progach organizatorów wydarzenia.

Zjazd zgromadził blisko 400 uczestników, w tym przede wszystkim przedstawicieli polskiej pedagogiki akademickiej, ale i nauczycieli, działaczy społecznych, entuzjastów, którym bliskie są problemy pedagogiki i edukacji.

Trzydniowe obrady koncentrowały się na wyzwaniach, jakie stoją przed pedagogiką i edukacją w dynamicznie zmieniającym się krajobrazie politycznym, ekonomicznym, kulturowym i społecznym dzisiejszej Polski, Europy i świata. Hasłu Zjazdu „Pedagogika i edukacja wobec kryzysu zaufania, wspólnotowości i autonomii” nieustannie towarzyszyło pojęcie kryzysu. Uczestnicy wskazali na kilka najważniejszych i palących obszarów, w których nasz kraj boryka się z trudnościami. Są to: kryzys w funkcjonowaniu szkół (szczególnie ponadpodstawowych) będący skutkiem kolejnych zmian struktury szkolnictwa w naszym kraju, sytuacja zawodowa nauczycieli oraz kryzys wspólnotowości środowisk nauczycieli, rodziców, samorządów i administracji oświatowej. Uczestnicy Zjazdu przyjęli stanowisko będące apelem do polskich władz o podjęcie działań w celu zakończenia sytuacji kryzysowej w oświacie (treść apelu dostępna jest na stronie internetowej Zjazdu).

Obrady toczyły się w formie wykładów plenarnych, w których udział wzięli między innymi tak zasłużeni pedagodzy, jak np.:

- prof. dr hab. Zbigniew Kwieciński „Wlecemy za sobą ogon nie przezwyciężonej przeszłości”,
- prof. dr hab. Bogusław Śliwerski „Pedagogika (bez)zaufania”,
- prof. dr hab. Stefan Kwiatkowski „Prognozowanie rozwoju systemu edukacji w kontekście wyzwań natury globalnej”,
- prof. dr hab. Joanna Madalińska-Michalak „Odpowiedzialność za przyszłe pokolenia: edukacja do autonomii”,
- prof. dr hab. Zbyszko Melosik „Książka jako złoty standard w naukach humanistycznych i społecznych”,
- prof. dr hab. Tomasz Szkudlarek „No Future. Drogi wyjścia, linie ucieczki i terażniejszość jako międzywojnie”.

Obok wykładów plenarnych, równolegle trwały siedem sekcji tematycznych poświęconych między innymi następującym zagadnieniom: Rynek pracy, rozwój zawodowy, oczekiwania pracodawców; Polityka edukacyjna, szkoła, instytucje edukacyjne; Nauczyciel czy Metodologia badań humanistycznych i społecznych.

Z kolei sympozja specjalne były udziałem grup naukowców, których referaty bądź dyskusje dotyczyłyby problemów szczegółowych, wykraczających tematycznie poza proponowane sekcje. Jedno z sympozjów, poświęcone polsko-ukraińskiemu dyskursowi naukowemu o pedagogice pracy i andragogice odbyło się z udziałem przedstawicieli Ośrodka Badań i Rozwoju Edukacji Zawodowej.

Jolanta Religa

Rynek usług edukacyjnych w Polsce – zmiana w podejściu do sprzedaży wiedzy

7 października br., MsMermaid – Conference Center at The Tides

7 października br., w Warszawie odbyła się konferencja „Rynek usług edukacyjnych w Polsce – zmiana w podejściu do sprzedaży wiedzy”. Była to kolejna konferencja organizowana przez PARP poświęcona rynkowi usług rozwojowych. Tematem przewodnim tegorocznej konferencji były zmiany w podejściu

do sprzedaży wiedzy. Eksperci w trakcie sesji mówili o:

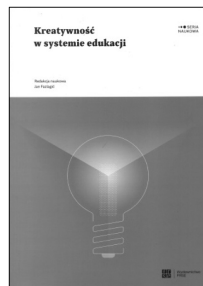
- aktualnościach Bazy Usług Rozwojowych – Aleksandra Berg-Koza Kierownik Sekcji Obsługi Klienta Bazy Usług Rozwojowych, Departament Rozwoju Kadr w Przedsiębiorstwach, PARP;
- przyszłości rynku usług rozwojowych, jakie są trendy na tym rynku usług oraz nowym paradygmacie uczenia się – praktyczne zastosowanie i technikach wspomagających transfer efektów uczenia się do praktyki – Piotr Piasecki, Ekspert zarządzania i przywództwa, konsultant, trener;
- jak budować wyróżniającą się markę osobistą – Joanna Cieślak-Ospalska Trener i konsultant ds. public relations, marketingu internetowego oraz budowania marek osobistych;
- jak sprzedawać usługi rozwojowe, trendy w sprzedaży, potrzeby rynku i sprzedaż usług rozwojowych na rynku szkoleń otwartych – Krzysztof Prystupa, Trener, mentor, właściciel firmy szkoleniowej ViaMowa;
- jak stworzyć historię, która sprzeda Twój produkt, czyli storytelling – Sylwia Dębowska-Lenart, Mentor marketingu, trener, właścicielka agencji kreatywnej Lenart Interactive.

Konferencję podsumowała dyskusja z uczestnikami konferencji i prelegentami poruszająca kwestie: w jakim kierunku zmierza rynek szkoleniowy? w jakim kierunku rozwijać swoje kompetencje aby być atrakcyjnym na rynku?

dr Dorota Koprowska

„Kreatywność w systemie edukacji”

Red. naukowa Jan Fazlagić

Ukazał się kolejny tom w serii naukowej Wydawnictwa Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. Jest to zbiór opracowań przygotowanych przez ekspertów zajmujących się zagadnieniem kreatywności zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym. Redakcji naukowej dokonał prof. dr hab. Jan Fazlagić (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu) od wielu lat zajmujący się m.in. badaniami kreatywności i innowacyjności uczniów.

Publikacja, jak we wstępie pisze prof. Fazlagić, ma na celu przybliżenie tematyki kreatywności z perspektywy polskiego systemu edukacji. Wskazuje na bezdyskusyjny fakt rosnącego znaczenia kreatywności jako konsekwencji zmian społeczno-gospodarczych, w tym rosnącej konkurencji międzynarodowej, rozwoju sztucznej inteligencji, czy wprowadzenia do szkół nowych technologii.

Kolejne części książki dotyczą kreatywności widzianej z różnych perspektyw: z perspektywy jednostki (kreatywność jako cecha człowieka), z perspektywy systemów edukacji (z przykładami zadań kształcących kreatywność uczniów, włącznie z doświadczeniami zagranicznymi), z perspektywy pojedynczej szkoły oraz z perspektywy ekonomicznej, wskazującej na ścisły związek

między edukacją dla kreatywności a potrzebami rynku pracy.

Polecam lekturę zarówno teoretykom – badaczom zagadnienia kreatywności, jak i praktykom, w szczególności nauczycielom, trenerom, szkoleniowcom podejmującym się trudnego zadania rozwijania kreatywności wśród uczniów

i słuchaczy, stosownie do potrzeb i oczekiwań współczesnego świata.

Publikacja została wydana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+. Treść dostępna jest na stronie internetowej FRSE <http://czytelnia.frse.org.pl/kreatywnosc-w-systemie-edukacji/>

dr Jolanta Religa